GAZETA KRAKOWSKA

Nro 69.

z KRAKOWA DNIA 29 SIERPNIA 1824 ROKU w NIEDZIELĘ.

— *Z Krakowa.* —

Dzień 9ty Sierpnia r. b. dał uczuć nieodżałowaną stratę Miastu temu, przez śmierć czci godnego Kapłana ś. p. JW go Xiędza Hrabiego Sebastyana Sierakowskiego, Proboszcza Katedralnego Krakowskiego, Kusztosza Koronnego, Orderu Sgo Stanisława Kawalera. Dostoyny ten Kapłan niestety! wspomnionym dniu o godzinie siodmey w wieczór już przestał do ludzi należeć, nie iest iuż mieszkańcem swoiego kraiu; wszystkie Jego związki, tak z Dostoyną Familią, iako też z Obywatelami, Przyiaciołmi na zawsze zerwane zostały. Dla Niego doczesność przestała swey rachuby, a wieczność otworzyła przetwor czasu. — Anioł pokoiu zstąpił ku sprawiedliwemu, dotknął berłem złotem zmrużone Jego powieki i na zawsze ie zawarł. — Zgon tego Męża zostawił nieukoiony żal w sercach tych, ktorzy nigdy przez wdzięczność, i słodką dla tylu cnot szlachetnych, pamięć nieosuszą zapewne pływaiących w łzach źrenic, a udział dobroczynney Jego ręki podawać nieprzestanie uwielbienia w nayp źnieysze pokolenia i wieki Imienia Sierakowskiego.

Xiądz Sebastyan Hrabia Sierakowski urodził się roku 1739 dnia 5 Stycznia przeżywszy z chwałą i zaszczytem dla dobra ludzkości lat 85 odebrał początkową edukacyią w Krośnie, w dalszem poranku dni życia swoiego wysłanym został od Rodziców na nauki za granicę dla ukształcenia serca i duszy; stolicę chrześciańskiego świata (Rzym) miał przeznaczony na czerpanie wiadomości, oświecaiących rozum, na zasadach nieodstępnych prawdziwey mądrości, kochania Boga i bliźnich; usposobione od natury serce młodzieńca iako żyzna rola wydawała słodką nadzieię obfitego z odbieranych nauk żniwa, a usposobiony przez nauki pod czułą ręką dobrych Nauczycieli odpowiedział zaufaniu, które w niem położyły miłość i przywiązanie Rodzicielskie. Nietylko Rzym, lecz i Paryż widział ubiegaiącego się o nabycie grontownego swiatła w zawodzie naukowem. Tak usposobiony gieniusz młodzieńca wwszelkie umieiętności iak e zdobić miały piękną duszę Jego, powracaiąc z tak bogatym plonem na powrót do Rzymu obiera stan, ktory Go miał wczasie postawić na świeczniku dla przyświecania sobie i innym w Kościele Boga prawego,

a Zgromadzenie Jezusowe nadaie temuż ubogą szatę, lecz świetną bo opartą na miłości, ludzkości, sprawiedliwości, i gorliwości założyciela Jgnacego. Zostawszy Kapłanem rzeczywiście, po zmiennych koleiach wszystkim stanom właściwych, gdy Zgromadzenie to rozwiązane zostało, Sierakowski wrócił na łono nayukochańszey Familii i Oyczyzny ażeby i tu mógł bydź użytecznem. Jakoż niedługo piękne talenta, iakiemi był usposobiony, łagodność charakteru, dobroć serca, szczerość i moc duszy niedługo ukrytemi były w oczach świata, a wrodzona chęć czynienia współrodakom dobrze, praca poświęcaiąca się w pięknych dla każdego czynach, wydały swoy blask, odznaczaiącego się publiczną dla dobra Narodu swoiego usługą; w krótkiem albowiem po powrocie do Oyczyzny czasie, chlubne dla siebie odbiera zlecenie pracy w Towarzystwie Elementarnym postanowieniem Kommissyi Edukacyiney. — Mądrość panuiącego na ówczas Króla ś. p. *Stanisława Augusta*, umieiącego cenić talenta ludzi światłych, a użytecznych Krajowi, wzywa i zachęca Sierakowskiego do obięcia nayużyteczniejszego dzieła w zatrudnieniu się styrem nad Fabrykami budowli i mostow iakie w ów czas w kraiu naszem istniały. Nayprzyiemnieyszą dla serca Męża tego była wola Panuiącego; uspo obiony albowiem w przedmiocie Architektury za granicą, cały poświęcił się temu przedmiotowi, co dowodzi Dzieło wydane znacznem nakładem i kosztem Autora, a publiczność umieiąca w świecie uczonem cenić talenta oddała sprawiedliwość przedsiebiorcy.

Niemniey w następnym czasie, miał zaszczyt przewodniczyć Trybunałom Koronnym Lubelskiemu i Piotrkowskiemu, iako Prezes; udział sprawiedliwości nieugięty charakter przywiązania do cnoty uwieńczyły tak trudny urząd prawdziwą miłością współbraci.

Przekonanie się o gorliwości dobra publicznego Władzy Rządzącey ziednało zaufanie Panuiącego, który wyznaczywszy X. Sierakowskiego do lustracyi Koron Polskich, temuż straż ich wraz z Dyplomem Kustosza Koronnego udzielił. Zawsze czynny, zawsze gorliwy iuż iako Kapłan o dobro ołtarza i wiary, iuż iako Kanonik Katedry Krakowskiey, radą i znaiomością rzeczy wiele przyłożył się do naprawy Kaplicy w teyże Katedrze (Zygmuntowską zwaney). Jako obywatel nigdy nieuchylał się od posług Obywatelskich, których dopełnienie miał na pierwszem celu, a którą to ciągła życia tego Męża praca prawie do zgonu z nadwerężeniem sił i zdrowia stała się prawie nałogową. Daią świadectwo tey pracy liczne Jnstytuta i Komitety, iuż to w Budownictwie, Architekturze, Muzyce malarstwie i w Bractwie Banku Pobożnego i Miłosierdzia, gdzie lat kilka był Podstarszym, udzielaiąc zasiłku i ocieraiąc łzy nędzy wołaiącey wsparcia.

Maiąc powierzony sobie urząd za Xięztwa Warszawskiego Rektora Akademii Krakowskiey, na tych to gruzach *Piastow* i *Jagiełłów* stanąwszy iako naczelnik Muz, w tey świątyni Nauk, w którey odwieczne promienie oświecały ziemię klassyczną Narodu Polskiego, a światło to wyszłe z łona starożytney Matki Akademii Krakowskiey, nie zaćmiło lecz owszem dodało blasku świetności w uczonem odległych nawet krajów Swiata; w tak wysokiem stopniu urzędowania umiał po-

godzić Sierakowski sprzeczne dla siebie okoliczności, a wdzięcznością przeięty dla swoich Współkollegow, ożywia ducha czasu, godnych pamięci i uwielbienia rodaków], odznaczonych nieśmiertelną sławą swey mądrości. Temu to dostoynemu Mężowi winna należy się wdzięczność ożywienia sławy Akademii Krakowskiey, w pięknych pamiątkach przypominaiących wielkość gieniuszów iakie wyszły z Jey łona. Jstnieć będzie wspaniałość iako Rektora tey Wszechnicy Muz, w kosztownym pomniku wielkiemu w zawodzie naukowym Kopernikowi w Kościele Akademickim S. Anny w guście naylepszem wystawionym. Długo używać będzie pamięć wydobyta z gruzów Sala Jagiellońską zwana, Sierakowskiego choynością upiękniona; a ożywienie nauk przez wsparcie tylu nędznych, których żywił, okrywał, radą swoią do nauk zachęcał, na martwych popiołach oddadzą winne Cnotom Jego uwielbienie.

Z Warszawy d. 21 Sierpnia.

Ze wszystkich niemal Województw nadeszły tu wiadomości o niezmiernych szkodach, zrządzonych w polach przez nawałnice i grady. W Województwie Kaliskiem w okolicach Wielunia ulewy a późniey grady poczyniły wielkie klęski w polach i w zabudowaniach. — W Województwie Podlaskiem w Obwodzie Siedleckim i Łukowskim w nocy z dnia 7 na 8 b. m. nadzwyczayna burza i grad wielkości niepamiętney w 14 wsiach przeszło zniszczył zupełnie oziminę ieszcze na pniu, tudzież żyto i pszenicę w medle zebrane. Lasy i budowle wszędzie mocno zdezolowane zostały. — Po tey burzy nastąpiła druga d. 14 b. m., która lubo nie zaięła przestrzeni kilkomilowey iak pierwsza, przecież trafiła na 5 wsi Rządowych i kilka Szlacheckich, a mianowicie na miasto Łuków, gdzie gwałtowny wicher poruynował dachy i okna w przeszło 20 domach. Dom mieszczący w sobie Kassę Obwodową został zupełnie do zamieszkania niezdatnym. — Równie okropne klęski wydarzyły się w okolicach Lublina i Końskich.

Z Petersburga d. 21 Lipca d. K.

(Z Kuryiera Litewskiego.)

Przez rozkaz dzienny, wydany w Carskiem - Siele, d. 11 Lipca, Cesarz Jegomość oświadcza zupełną swą wdzięczność P. Jenerałowi jazdy Uwarowemu, Dowódcy gwardyy Cessarskich, za dobry porządek, dokładność w obrotach, rozrządzenia i wszystko, cokolwiek J. C. M. dostrzegł w czasie manewrów, wykonywanych przez gwardyią, między Krasnem-Siołem a Ropszą, w dniach 9 i 10 t. m.; P. Jenerałowi Adjutantowi, Depreradowiczowi, który dowodził temi woyskami; Naczelnikom sztabu głównego, Jenerał - Maiorowi Neihardtowi 2; Jenerał - Maiorowi artylleryi, Suchozanezetowi 1mu; Naczelnikom dywizyynym: Jenerał - Porucznikowi Paskiewiczowi 1; Jenerał - Adjutantom: Czerniszewemu, Benkendorfowi 1, Jenerał - Maiorowi Bystromowi 1; Naczelnikom brygad: JJ. CC. WW. Wielkim Xiążętom, *Mikołaiowi i Michałowi*; Jenerał - Maiorom: Bystromowi 2mu, Czyczerinowi 1mu; Jenerał - Adiutantowi Lewaszowemu 1; Jenerał - Maiorowi Kabłukowemu 2; Jenerał Adjutantowi Orłowemu 2; Jenerał - Maiorowi Baronowi

Fridrichsowi 1mu; Jenerał Maiorowi Andrzeiewskiemu i Dowódcy pułku ułanów gwardyi; PP. Pułkownikom i Dowódcom pułków, &c.

J. C. M. oświadcza szczególne swe zadowolenie P. Jenerał-Maiorowi Szenszynowi 1, który umieiętnie dowodził oddziałem, wyobrażaiącym nieprzyiaciela; tudzież PP. Jenerał-Maiorom Sazonowemu 2 i Jefremu 1, tudzież Pułkownikom i officerom tego oddziału.

Każdy żołnierz otrzymał po dwa ruble, po dwa funty mięsa i dwie porcyie wódki.

Xiążę Grzegorz Wołkoński, Kawaler orderu S. Jędrzeia, S. Jerzego 2giey klassy &c. &c., dawnieyszy Jenerał-Gubernator Orenburgski, i naystarszy z Jenerałów woyska Rossyyskiego, we Czwartek d. 17 b. m. umarł w tuteyszey stolicy, maiąc lat 82. Pogrzeb iego odprawił się dnia dzisieyszego w kościele S. Alexandra Newskiego, gdzie zwłoki iego zostały złożone z okazałością i honorami woyskowemi, stopniowi iego właściwemi.

Przez Naywyższy ukaz do Kantoru Dworu, dnia 12 Lipca, rzeczywisty Radca Stanu, Daller, medyk korpusowy oddzielnego korpusu osad woyskowych, mianowany leibmedykiem Dworu J. C. M.

Prezes sądu głównego Wołyńskiego departamentu czasowego, Stecki, mianowany Kawalerem orderu S. Anny 2giey klassy.

Z Paryża d. 12 Sierpnia.

D. 10 powrócił Król z St. Cloud do Tuilleries. Wczoray wpołudnie odbyła się pod prezydencyią Króla dwugodzinna rada Ministrów.

Wedle rozporządzenia Królewskiego udzielone tytuły baronów, vicehrabiów hrabiów i xiążąt są tylko osobiste i nie rozciągaią się do ich potomstwa, iezeli nowomianowany za zezwoleniem Króla nie utworzy maioratu.

Niedawno Hr. Lainé i Minister Duński mieli naradę z Posłem Rossyyskim, Hr. Pozzo di Borgo, którego potem odwiedził nowy nasz Minister spraw zagranicznych Baron Damas. Rzeczony Poseł udał się potem odwiedzeniu do Ministra woiennego, a w wieczór wyprawił iednego z swoich sekretarzów nadzwyczaynym gońcem do Madrytu.

D. 6 Król Wirtembergski z Marselii gdzie używał kąpieli morskich, odiechał do państw swoich.

Zibrany Nmer Dziennika Goniec został wydawcy wydany.

Od pięciu lat wystawiono tu 11 nowych domów.

Dziennik Chorągiew Biała, który mienią bydź odgłosem Ministrów zawiera następuiący artykuł o wyiezdzie Hytańskich wysłańcow: "Od kilku dni rozchodzi się wieść, iż z rządem St. Domingo zerwane zostały wszelkie układy i że wysłańcy Boyera z Paryża wyiechali. Zapewnić możemy, że ci wysłańcy zamyślaią w prawdzie d. 13 do Hayti odpłynąć, ale przyczyną tymczasowego przerwania układów iest tylko, że oba wysłańcy nie mieli upoważnienia do układania się na podanych przez Francyią podstawach, gdyż instrukcyie ich wcale inny cel miały (zapewne uznanie niepodległości.) Spodziewać się zatem możemy, iż Prezydent Boyer przyśle tu

późniey kommissarzy, którzy podpiszą przez nasz rząd podane warunki.,, — Zdaie się więc, iż wysłańcy Haytańscy nie byli źle od rządu Francuzkiego przyięcemi; zresztą tak interes Francyi, iako i Hayti wymaga obrania średniey drogi, to iest zostawienia zwierzchnictwa przy Francyi. Kray nasz ma słuszny powod zostawania zwierzchnikiem kraiu, który wystawiony ieszcze iest na wewnętrzne i zewnętrzne burze; rewolucyia lub napad zewnątrz mogłby łatwo zniszczyć Francuzkie kapitały na ziemi Haytańskiey. Z drugiey strony niepodległości Hayti opieka Francyi wcale żadnego uszczerbku nie przyniesie. Niema siły morskiey i zaledwo bronić się potrafi przeciw Kolumbiyskim korsarzom; spodziewać się także nie może, aby Hiszpania odstąpiła iey swey części, a zatem nie powinna odrzucać pośrednictwa i opieki Francyi.

Liczba uczonych płodów roku 1823 przenosi znacznie liczbę wyszłych w r. 1822. W ostatnim tym roku wyszło 5822 xiążek, 810 rycin i 229 muzykaliow, a w przeszłym 6307 xiążek, 938 rycin i 305 muzykaliow.

W Marsellii znayduią się teraz w iedneyże ulicy kościół Katolicki, kościoł Reformowanych i bożnica żydowska.

— Dnia 14. —

Przybyłemu tu Xciu Leopoldowi Koburgskiemu, pod imieniem Hr. Henneberg, udzielił wczoray Krol posłuchanie, potem pracował J. Kr. M. z Hr. Villele. W dniu S. Ludwika ułaskawi J. K. M. kilkunastu więźniów galerowych.

Monitor wyraża, iż Król Portugalski iest pierwszym Monarchą, który otrzymał Duński order Słonia.

W okolicy Valence, kobieta nazwiskiem Józefa Navarra, urodziła 7 dzieci.

Z Madrytu d. 6 Sierpnia.

Zdaie się, iż Król d. 7 powróci z Sacedon do Madrytu, a d. 12 uda się do St. Jldefonso.

Oprócz pułków Hiszpańskich Roja i Quesady, które d. 29 z. m. Madryt opuściły, wychodzi także pułk jazdy Królowey Amalii. Mówią, iż Jenerał Digeon wymógł u Króla, iż woyska tylko Francuzkie składać będą osadę tuteyszą. Milicyie, które znaydowały się iuż w drodze odebrały inne przeznaczenie.

Z Katalonii nadchodzą smutne doniesienia o wielu zaboystwach. Pod Tolosą znaleziono dwoie zwłok kobiecych i wysłano zaraz 100 ludzi na wyśledzenie zaboyców.

Do Malagi, Alemeryi i Kartageny przybyło wielu zakonników z Portugalii, którzy zapewne przez ostatnie zdarzenia zmuszonemi zostali do oddalenia się z Lizbony.

Przybyła tu deputacyia z Nawarry, dla proszenia Króla o przywrócenie dawnych przywilejów tey prowincyi, na mocy których nie płaci żadnych podatków, nie dostawia rekrutów i w sprawach sądowych wolną iest stępla. Minister sprawiedliwości chce tę prośbę dopiero za powrotem Króla do stolicy iemu podać.

Z Londynu d. 10 Sierpnia.

N. Król oczekiwany iest w przyszłym tygodniu w Carltonhouse.

W tych dniach odbyło się kilka gabinetowych rad, na które Ministrowie ze wsiow ziechali.

Posłowie Austryiacki i Rossyyski, Xże Esterhazy i Hr. Liewen, mieli d. 7 naradę z P. Canning w kancelaryi spraw zagranicznych.

Podług Gazety Gońca Poseł Portugalski oświadczył na nowo P. Canning, iż Monarcha iego sądzi, że nie będzie potrzebował pomocy Anglii.

Onegday teraźnieyszy pierwszy Minister Hiszpański, P. Zea Bermudez, odpłynął ztąd na ląd stały.

Od 50 lat niepamiętaią tak obfitych urodzaiów w Jrlandyi, iak w tym roku.

Za zmarłego Wielkiego Xcia Toskańskiego zawdział Dwor na 8 dni żałobę.

Gazeta Mexykańska Słońce pod d. 4 Czerwca zawiera odezwę Władzy wykonawczey do narodu, w którey wyrażono: "Znayduią się pomiędzy nami zaprzysiężeni nieprzyiaciele republikańskiego rządu, którzy nieustannie pracuią nad przywroceniem despotyzmu. Na wszystkich punktach widzieć się daią zmowy przeciw istnieiącemu systematowi. Ajenci ich przebiegaią prowincyie, rozrzucaią pisane i drukowane pisma, wpaiaiące nieufność do Władz. Nienawidząc wolności, połączyli się nawet z swoiemi przeciwnikami, dla wydarcia wam oney. Nie zewnętrznego napadu, nie siły Króla Ferdynanda obawiaią się, ale chcą u nas własny zaprowadzić despotyzm, chcą Bożka swoiego (Jturbide) posadzić na tronie, i od niego oczekuią własney wielkości. Nie daycie się więc uwodzić! na iedney stronie macie Kongres i Mężów na czele rządu, którzy nigdy od sprawy ludu nie odstąpili, na drugiey zaś ludzi bez żadnych zasług i samoistnych złodziejów i morderców. Komuż zaufacie? Namyślcie się, niechay źli zadrżą!" — Odezwa ta iest pod d. 29 Maia wydana i przez Dominguez i Guerro podpisana.— Wyrok ogłaszaiący Jturbida za zdraycę oyczyzny i wyjętego z podprawa, skoro pokaże się na ziemi Mexykańskiey, iest pod d. 28 Kwietnia przez Caprera (prezesa), Floriaga i Ximenez podpisany.

Spisek Jenerała Quintenar w Guadalaxara przeciw Kongressowi Mexykańskiemu, który dla wewnętrzney spokoyności Mexyku stać się mógł niebezpiecznym, został przez szypki pochód Jenerała Bravo zupełnie zniszczony. D. 13 Czerwca wszedł ten Jenerał przy okrzykach ludu: Niech żyie Bravo i konstytucyyny Kongres! do Guadalaxara. Żołnierze opuścili Quintenara i połączyły się z wiernemi rządowi Mexykanami; Quintenar uciekł sam do prowincyi Senera. Jenerał Bravo utworzy drugą liniią pod Jenerałem Garza w prowincyi Santander, dla osadzenia ścisło brzegów i oczekiwania Jturbida. Garza iest bardzo bogaty i on był naypierwszym, który sprzeciwił się byłemu Cesarzowi, który rozkazał 24 członków Kongressu uwięzić; z tego względu nie zachodzi żadna wątpliwość o iego wierności.

Naynowsza Gazeta w Karakas wychodząca (pod d. 16 Czerwca) donosi, iż d. 29 Maia przybyła do Laguaira Niderlandska korweta Centrage, która przywiozła tam Niderlandskiego kommissarza do Rzpltey Kolumbiyskiey wysłanego. Do Karakas przybył Józef Lankaster, wynalazca wzaiemnego uczenia, i z oznakami był przyjęty. — W Laguaira na mieysce Margr. del Toro mianowany został Intendentem Jenerał Eskalona. — List z tegoż miasta ponawia wieść, że Jenerał Soublette uda się iako Konsul

jeneralny Kolumbii do Anglii. — Rząd Kolumbiyski wydał rozkaz, aby do portow tey Rzplitey żaden Hiszpan przybywaiący z półwyspu, bądź liberalista lub roialista, nie był wpuszczany. Rozkaz ten rozciąga się także do tych Amerykanów, którzy z Hiszpaniią przeciw Kolumbii woiowali.

Mieszkańcy Bostonu prosili przodem Jenerała Lafayette, aby do tego miasta wylądował, na co on odpowiedział, iż lubo do naypierwszego portu wysiąśdź będzie przymuszony, pośpieszy iednak zaraz do Bostonu.

W północney Ameryce były także nadzwyczayne upały. Dla zapobieżenia podczas zbytecznych tych upałów wściekliźnie psów, rozkazała rada miasta Filadelfii wszystkich pozamykać.

— Dnia 13. —

Podług Gazety *Times* N. Król ma mieć chęć przedsięwzięcia w Jesieni podróży na ląd stały.

Xiąże Esterhazy rozmawiał wczoray długo z P Canningiem. Rzeczony Xiąże uda się dopiero w iesieni na Ambassadora do Paryża. Orszak iego poselstwa iest nader świetny; pomiędzy Austryiacką szlachecką młodzieżą znayduie się także syn Xcia Metternicha.

Koncert, który Pani Katalani niedawno na korzyść ubogich w Kambridge dała, przyniosł 1150 Fs. W Październiku w Newcastle nad Tyne da wielką muzykalną akademiią, na którą ziadą zewsząd artyści i miłośnicy muzyki, z którey część dochodu przeznaczyła znowu dla ubog ch.

Podług doniesienia z Jamaiki pod d. 25 Czerwca ieszcze tam spokoyność nie była przywróconą; wielu uwiedzionych Murzynów ieszcze nie schwytano, a ci, których poymano sami odebrali sobie życie, i oświadczyli, iż ci, których pochwycą toż samo uczynią. Zachodzi niestety pomiędzy niemi uprzedzenie, iż Król ogłosił ich wolnemi, ale właściciele osad ukrywaią przed niemi to postanowienie. Dopóki więc niebędą z tego uprzedzenia wyprowadzonemi, niemożna spodziewać się spokoyności.

Onegday fregata Owen Glendower przybyła z swoiego stanowiska pod Afrykańskiemi brzegami do Cowes. Pułkownik Sutherland przedsięwziął w Cap-Coast dzielne środki przeciw Aschantom, którzy w ostatniey potyczce znaczną ponieśli klęskę. Lecz niestety ziawił się w tey osadzie nowy nieprzyiaciel, to iest choroba, która reszcie Europeyczyków grozi zagładą.

Jutro odpłynie ztąd okręt Florida z pieniądzmi do Grecyi. Żadne z naszych pism nie sądzi z utraty Ipsary o upadku Greków.

Okręt Amaliia w żegludze z Nowego Orleanu do Liwerpoolu utracił takim sposobem swego kapitana i iego pomocnika: na wysokości Florydy maytkowie zchwytali kilkunastu Delfinów. Ryby te bawiące na ziemi miedź w sobie maiącey nabieraią truciznę, która im samem nieszkodzi, ale iedzących ich mięso zabiia. Dla przekonania się o zarażeniu trucizną ryby, nie potrzeba iak tylko włożyć srebrną łyżkę do wody, w ktorey się gotuie; ieżeli zczernieie, tedy nie należy ieść ryby. Lecz tego zaniedbał kucharz zrobić i powyższe osoby padły ofiarą. Jeden z podróżnych, ktory iadł także

tę rybę, uratował się szypkim zażyciem na wymioty.

Woyna Birmanów przeciw nam zniewoli rząd Wschodnio-Jndyyski do przedsięwzięcia dzielnych środków. P. Edward Paget, który odbywał inspekcyyną podróż w północney Jndyi, iest odwołany i odbierze zapewne dowodztwo nad zebranemi nad granicą Decca i Chuttagong woyskami dowodztwo. Lecz woyska nasze dwa miesiące mogą tylko bydź czynnemi, gdyż potem nastapi niezdrowa deszczowa pora. Kray Birmanski iest ze wszystkich Jndyyskich nayniezdrowszy. Komodor Graft posł ł z Bombaiu do Madras 3 woienne okręty; sam zaś popłynął przeciw Rangoon i innym nieprzyiacielskim portom.

Z Hagi d. 13 Sierpnia.

Słychać, iż N Król wydał w tych dniach wyrok, iż nim handlowy traktat zawarty zostanie, wszystkie towary Angielskie, które na okrętach Angielskich przywiezione będą od 14 b. m. niepodlegaią wyższey opłacie iak przywożone na kraiowych.

D. 8 b. m. w Rotterdamie spuszczone zostały z warsztatu dwa nowe brygi.

Mówią, iż dla prędszych związków międzу oyczystym kraiem i Wschodnio-Indyyskiemi posiadłościami ustanowiony zostanie bieg parowych statków.

Woienny okręt, na którym znayduie się Admirał Ruisch, zawinął z morza środziemnego do Texlu.

Budowanie nowego gościńca z Mastrychtu do Akwisgranu powierzone zostało kompanii z Bergen za 485.000 ZH.

Zastępca Gubernatora Batawii ogłosił pod d. 9 Marca miasto Malakka wolnym handlowym portem, i od dnia tego ustaie wchodowe i wychodowe cło. Srodek ten podniesie niezawodnie upadły handel tego miasta.

Z Kopenhagi d. 14 Sierpnia.

Sławny Malte Brun trudni się w tey chwili opisem dziełów Skandynawii.

Rządowa nasza Gazeta ogłosiła zawartą pod d. 16 Czerwca handlową umowę między Daniią i Angliią, mocą ktorey okręty obu kraiow na przyszłość w obu stronnych portach iednakowey opłacie podlegac będą.

Niedawno płynący z Fayal do Gotenburga i Kopenhagi z winem przeznaczony okręt, zapalił się na otwartem morzu o 2 mile od Kungsham. Lud uratował swe życie, ale okręt i ładunek przeszło 100,000 talarów szacowany zatopiły się.

Z Sztokólmu d. 6 Sierpnia.

D. 3. roziechali się NN. Krolestwo w Wenersberg. Król poiechał przez Höjentorp do Wanäs, obeyrzał w pierwszym mieyscu 4 lipy, które w parku tameczny Karol IX własnemi rękami zasadził i pod któremi Karol XI podpisał rozporządzenie względem utworzenia woyska narodowego, potem oglądał warownie w Wanäs i oświadczył swoie z nich ukontentowanie. D. 5 przebył kanał Gotlandski, nad którym 5000 ludzi pracuie. Przy tak znaczney liczbie robotnikow znaydowało się tylko 40 chorych. W wieczór przybył do Stiernsund, gdzie Krolowa dniem pierwey przez Mariestad ziechała.

DODATEK DO N.ro 69. GAZETY KRAKOWSKIEY

z KRAKOWA DNIA 29 SIERPNIA 1824 ROKU w NIEDZIELĘ.

Z Berlina d. 19 Sierpnia.

JO. Xiaże Radziwił, Wielkorządca Wgo Xięztwa Poznanskiego, poiechał ztąd do Fürstenstein.

Z Gdańska d. 3 Sierpnia.

W zeszłym miesiącu przybyło do portu tuteyszego 75 okrętów, to iest: z portów Pruskich 2, Angielskich 58, Niderlandskich 60, Duńskich 9, Szwedzkich 2, Rossyyskich 9, Francuzkich 10, Hanowerskich 7, a z Anzeatyckich 7. — Odpłynęło 139 okrętów, z których 2 do portow Pruskich, 48 do Angielskich, 61 do Niderlandskich, 5 do Duńskich, 1 do Szwedzkich, 1 do Rossyyskich, 14 do Francuzkich, 1 do Hiszpańskich, 3 do Hanowerskich i 3 do Anzeatyckich. — Od brzegów morskich przybyło 30 statkow i łodzi z drzewem do opału i torfem, a 34 próżnych odpłynęło. Z rzek przybyło 197 statków i 701/2 tratew drzewa.

Z Minchen d. 5 Sierpnia.

Poseł nasz przy Dworze Paryzkim, Hr. Bray, otrzymał od N. Krola Szwedzkiego i Norwegskiego order gwiazdy Północney, a Radca Stanu Kobell od N. Króla Francuzkiego krzyż Leg. honorowey.

Z wyższego rozkazu oznaymiono kandydatom teologii w urzędowem piśmie Bawarsko-Reńskiego cyrkułu, iż na przyszłość nie otrzymaią pozwolenia udawania się na nauki do innych Uniwersytetów, iak do Erlangskiey, ponieważ J. K. M. poczynił tam dostateczne urządzenia do ukształcenia protestanckich Teologów.

N. Król oświadczyć kazał mieszkańcom Augszburgskiem ukontentowanie swoie z dowodów przywiązania i przychylności, które podczas pobytu tam NN. Królestwa okazali, a zakłady tamteysze sierot i ubogich dzieci udarował 16,000 ZR.

Od brzegów Menu d. 15 Sierpnia.

W Moguncyi w dziennem rozkazie d. 11 b. m. oznaymiono tamteyszey osadzie Pruskiey: że N. Król Pruski mianował Xięcia Wilhelma Pruskiego (brata swego) Gubernatorem, a Jenerała

porucznika Carlowitz Vicegubernatorem tey twierdzy. Nadreńskie kraie cieszą się tem więcey z tego mianowania, że Szanowna Małżonka tego Xcia pochodzi z Domu Hessen-Homburgskiego.

Ces. Rossyyski Jenerał Hr. Osterman-Tołstoy przybył d. 12 b. m. do Frankfortu.

Kopalnie galmanu w Jserlohn wydały w 1823 roku 5818 cet. surowego galmanu, z którego w fabryce mosiężney w Grune pod Jserlohn wyrobiono wszelkiego gatunku towarów 890 cet. i 100 funtów, a cynkowych 1818 cet. i 20 funtów. Robotą tą zatrudnionych tylko było 60 ludzi. Wartość zaś tych towarow podaią do 51,360 tal.

W roku teraźnieyszym, gdy przez wielkie ulewy i częste deszcze w wielu okolicach len przed okwitnieniem powalony został, może potrzeba doradzi uciec się do środka, którego Szlązak" w każdym roku z umysłu używa, dla otrzymania cieńszey przędzy i płótna. Sieie len dla włókna nie dla nasienia, wyrywa go po okwitnieniu i suszy, i takiey tylko ilości doyrzec dozwala, ile mu na przyszły zasiew potrzeba.

Pod wiele obiecuiącym tytułem: „Gracyie„ wychodzić teraz zaczęna w Minchen peryiodyczne pismo pięknych umieiętności.

Z Rzymu d. 1 Sierpnia.

D. 27 Lipca nastąpiło w Watykanie w obecności Oyca S. i Kardynała Galeffi ogłoszenie Swiętym Hypolita Galantini, założyciela Florentyńskiey Kongregacyi nauki chrześciiańskiey.

Pod przewodnictwem sprawuiącego interessa Pruskie Doktora Bunsen, sprawuiącego interessa Wirtembergskie Doktora Kölle i Angielskiego Lekarza Clarke, dawny Ewanielicki cmentarz w Rzymie obwodzony teraz iest głęboko murowaną i brukowaną fossą. Przy kopaniu fundamentów znaleziono dawną drogę do Ostia; idzie ona w prawą od dzisieyszego Porta St. Paulo. Kierunek iey oznaczony iest w murowanemi kamieniami. Ci, których przyiaciele i krewni w tym zakątku spoczywaią, mogą bydź pewnemi, iż miana iest staranność o zachowanie pomników i czyste utrzymanie ziemi.

Za starannością Królewica Następcy tronu Bawarskiego nastąpi tu w iesieni wystawienie dzieł kunsztu Niemieckich artystów, i trwać będzie przez kilka miesięcy.

Xiężna Kalabryi, matka Xiężny Berry, sama karmi nowo urodzonego syna (Xcia Ludwika.)

Z Szwaycaryi d. 7 Sierpnia.

Na 15 posiedzeniu Seymu ligi Szwaycarskiey d. 29 Lipca była rzecz o handlowych stósunkach z ościennemi kraiami. Na mocne przełożenie przodkuiącego Kantonu Dworowi Turyńskiemu przeciw ścieśnieniu handlu przez nową taryffę celną, nastąpiła odpowiedz w nocie przez sprawuiącego Sardyńskie interessa pod d. 21 Lipca z zapewnieniem, iż przerwane układy względem handlowego traktatu będą daley ciągnione. Wyznaczona kommissyia ma nietylko ten przedmiot, ale i inne handlowe stósunki z zagranicą rozważyć. Na podaną notę Ministeryium Królestwa Niderlandskiego o ułatwieniu handlu z Szwaycaryią odpisał Minister spraw zagranicznych, że Hr. Liedekerke, który do Ber-

na ziedzie upoważniony został do rozpoczęcia w tey mierze układów. Na układy z Królestwem Wirtembergskiem oznaczonem iest miasto Zurich.

Na 16 posiedzeniu d. 30 Lipca czytane było zdanie sprawy Władzy woyskowey o maiącem w krótce zebrać się woysku ligi do obozu na ćwiczenia. Potem Kommissyia zdała sprawę o cłach i proponowała rewizyią celnych ustaw ligi.

Od granic Tureckich d. 26 Lipca.

Listy z Stambułu, które Gazeta Powszechna umieściła, zawieraią ieszcze następuiące okoliczności, za które iednak ręczyć nie można: Nim ieszcze Kapitan Basza opuścił Dardanelle, przesłany mu był rozkaz Sułtana, aby, coby bądź kosztowało, opanował Ipsarę. Prosił o pozwolenie mu czasu, w celu zapewne uzyskania narzędzi zdrady. Sułtan miał lakonicznie odpowiedzieć: "Ipsarę albo Twoią głowę.„ Takie oświadczenie przyśpieszyć musiało przedsięwzięcie. Ipsara znaydowała się w takiem stanie obrony, iż wzięcie iey sądzono bydź niepodobnem, i oddalenie się części flotty Ipsaryiotów, która po wzięciu Casso, posłaną została pod Kandyią, okazuie, iż mieszkańcy bez obawy patrzeli na stoiącego pod Mitelene Kapitana Baszę. Ale skoro on przeciągnął na swoią stronę Albańczyków, zmieniła się zaraz postawa rzeczy. Kilkanaście Mitelenczyków w nocy z d. 2 na 3 Lipca podięli się służyć za przewodników, a Albańczykowie, którzy bronić mieli batteryi, poddali ią za iego przybyciem po kilku wystrzałach. Gdy Turcy postąpili przeciw warownemu klasztorowi, w ktorym zamknęli się wszyscy uszli przed mieczem Grecy, powtórzył Kapitan Basza wezwanie, aby się poddali; ale zrażeni dawnieyszemi doświadczeniami i rozmaitemi cierpieniami niewierzyli Tureckiemu przebaczeniu, i starali się tylko przez układy, uzyskać dwa dni czasu, sądząc, że flotty Hydryiotów i Spezziotów pośpieszą im na pomoc. Co potem nastąpiło iest iuż wiadomem. W Stambule i Smirnie wzięcie Ipsary sprawić miało tak pomiędzy Turkami, iako i Chrześcianami wielką radość.

Skarpanto poddało się, i bez przeszkody wybrano od mieszkańców od 3 lat zaległy haracz. — Ibrahim Basza przybył d. 21 Czerwca inkognito do Alexandryi. Kupieckie przedsięwzięcia przerwane tam są przez przygotowania woienne. Gazeta Smirneńska sądzi, iż Kapitan Baszą oczekiwać będzie na wyprawę Egipską pod Miteleną, ktora na końcu Czerwca odpłynąć miała z Alexandryi.

Gazeta Hamburgska, *Börsenliste* zwana, zawiera wcale przeciwną dotychczasowem doniesieniom o przedsięwzięciach Kapitana Baszy wiadomość pod d. 14 Sierpnia z Amsterdamu. Angielskie poselstwo w Stambule po nadeyściu urzędowego doniesienia od Kapitana Baszy o zniszczeniu Ipsary, odebrać miało pod d. 12 Lipca powtórne doniesienie z Smirny: że wszystkie Tureckie woyska, które na Ipsarę wylądowały, zniszczone zostały; że 25 Hydryiockich i Spezziot-skich okrętów w chwili lądowania na Ipsarę rzuciły się w środek flotty Tureckiey, okropne w niey spustoszenia zrządziły, mnóstwo małych

okrętów zabrały lub zatopiły, 3 fregaty zdobyły, a okręt Kapitana Baszy tak dalece uszkodziły, iż przymuszony został oddalić się. W tey chwili wyszedł w Stambule surowy zakaz mówienia o Jpsar e, i mnostwo taynych ajentów policyi strzegać ma tego zakazu.

ROZMAITOŚCI.

Gdy przed około 2 laty w Flint w Walii 280 morgów Angielskich zasiano Malwą, w celu użycia tey na włókno iak lnu lub konopi, odkryto przypadkiem, iż ta faierkowa roślina daleko iest użyteczniejszą; zawiera bowiem w sobie niebieską farbę, wyrownywaiącą w pięknosci i trwałości Jndigo. Odkrycie to może bydź dla handlu i rolnictwa nader użytecznem.

Z doniesienia Jnżyniera Józefa Astolfiego do Professora Franciszka Orioli w Bononii widziemy oczewiste korzyści z stósownie urządzonych konduktorów gradu. W dniu 19 Czerwca po południu nadciągała silna burza ku Aitedo. Tam wyżey wspomniony Inżynier postawił we 3 linie blisko 50 konduktorów gradu. burza rozwinęła wielki grad na całą okolicę, w pośród pierwszey linii upadło cokolwiek gradu, ale tak słabego, iż takowy w porównaniu z przyległemi polami prawie nic nie znaczącą uczynił szkodę. W drugiey i trzeciey linii zamienił się grad w lekkie do śniegu podobne płatki. — W dniu 29 Czerwca znowu nadeszła w owę okolicę chmura z gradem, pole, na ktorem Inżynier Pancaldi podobne postawił konduktory gradu, zostało od niszczącego gradu ochronione, krople wody były tylko cokolwiek zsiadłe, iak sól. Gdy chmura przybyła blisko konduktorów przez Inżyniera Astolfiego porozstawianych, wzruszyły się mocno chmury, spuściły się nisko i potem podzieliły się; zaczął padać deszcz, i chmura w nieiakiem oddaleniu znikła. Inżynier mówi o innych przykładach, gdzie się tenże sam przykład potwierdził. Co skutkowało. I teraz nayuporczywsi przeciwnicy tego sposobu, opatrzyli swoie grunta konduktorami gradu.

Teatr Narodowy.

W Niedzielę dnia 29 Sierpnia 1824, Towarzystwo Artystow Dramatycznych ze Lwowa przybyłe, będzie miało zaszczyt dać na żądanie Sz. n: Publiczności drugie przedstawienie Czarodzieyskiey Opery w 3 aktach, z francuzkiego Pana Etiene, z muzyką Nicolo Isouard członka conservatorium Paryzkiego, pod nazwiskiem: *Kopciuszek.*

We Wtorek d. 31 b. m. będzie miało zaszczyt dać przed odiazdem swoim, na dochód Ubogich pierwsze przedstawienie w 3 aktach z francuzkiego Pixerecourt Dramat *Niwidomy Swiadek, czyli przypadek skutkiem nieszczęścia.*

We Czwartek zaś, d. 2 Września, na żądanie Szanowney Publiczności dadzą ostatnie przedstawienie w 4 aktach z francuzkiego PP. Cuvelier i Leopold przełożonego, muzyką znakomitych mistrzów ozdobionego Dramatu, pod nazwiskiem: *Machabeusze, czyli Zburzenie Jerozolimy.*

DONIESIENIA.

W dniu 31 Sierpnia r. b. o godzinie 9tey zrana w Krakowie w gmachu Sukiennic odbędzie się w drodze Exekucyi Sądowey Licytacya zatradowanych ruchomości iako to: mebli, sprzętów, i naczyń roboty blacharskiey różnego gatunku.— W dniu zaś tymże po południu w Wsi Zastowie w Gminie Mogiła będzie sprzedawanym zboże w snopie, iako to: Pszenica, żyto &c. &c.

W Krakowie d. 27 Sierpnia 1824 r. *H. Salomoński, K. S.*